

Asia: VN/12842/2024

Lausuntopyyntö paloturvallisuuslaitteita koskevista sisäministeriön asetuksista

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

-

Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista

Voitte kirjoittaa huomionne asetusluonnoksesta alla olevaan kenttään.

-

Sisäministeriön asetus käsisammuttimista

Voitte kirjoittaa huomionne asetusluonnoksesta alla olevaan kenttään.

-

Sisäministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta

Voitte kirjoittaa huomionne asetusluonnoksesta alla olevaan kenttään.

-

Sisäministeriön asetus palovaroittimista

Voitte kirjoittaa huomionne asetusluonnoksesta alla olevaan kenttään.

LAUSUNTO –SISÄMINISTERIÖN ASETUKSEKSI PALOVAROITTIMISTA / 14.10.2024

Pelastuslain (379/2011) 17 §:n muutos palovaroittimien kunnossapitovastuun siirtämisestä asunnon haltijalta rakennuksen omistajalle perustuu lainsäätäjän yksiselitteiselle tavoitteelle säätää palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteesta aiempaa tarkemmin (HE 84/2022 vp, s. 10).

Lisäksi pelastuslain muutoksen vaikutusten arvioinnissa lähtökohdaksi otettiin palovaroittimien toimintavarmuuden kokonaisvaltainen lisääntyminen pelkän palovaroittimien määrän lisäämisen sijasta.

Useista selvityksistä ja onnettomuustilastoista käy ilmi palovaroittimia koskevien tavoitteiden toteutumisen nykypuutteet. Pelastuslaitosten tekemien tutkimusten mukaan jo asennetuista palovaroittimista joka kahdeksas ei toiminut lainkaan ja joka viides oli yli 10 vuotta vanha (Kymenlaakson pelastuslaitos, 2019). Vuokrataloissa palovaroittimissa löydettiin puutteita seitsemän kertaa kymmenestä (Vuokratalojen turvallisuuden parantaminen teknisin ratkaisuin, SPEK tutkii 24). Joka viidennestä suomalaisesta taloyhtiöstä puuttuu kokonaan palovaroittimet vähintään yhdestä asunnosta. Palovaroittimien asennus- ja kuuluvuussäätely on siis yhdentekevää, mikäli toimivia varoittimia ei ylipäättäen ole. Safetumin tutkimuksen (2024) mukaan asuinhuoneistoihin asennetuista palovaroittimista 1,1% irrotettiin asukkaan toimesta alle kaksi vuorokautta asennuksen jälkeen. Tämän tilaston valossa voidaan olettaa, että Suomessa voi olla kymmeniä tuhansia huoneistoja ilman palovaroitinta jo vuonna 2026, vaikka palovaroittimet asennettaisiin vuoden 2025 loppuun mennessä jokaiseen asuntoon. Samaan aikaan on muistettava, että asuinrakennuksessa yhdessäkin asunnossa tapahtuva tulipalo luo merkittävää vaaraa jokaiselle asuinrakennuksen asukkaalle.

Suoritettujen tutkimusten valossa on siis selvää, että palovaroittimien asentamisessa ja toimintavarmuuden varmistamisessa on aiemman säätelyn aikana ollut merkittäviä haasteita ja suurin osa havaituista ongelmista on liittynyt asukkaan toimintaan ja siihen, ettei kukaan valvo rakennuksen palovaroittimia eikä palovaroittimien tilasta ole kontrolloitua käsitystä. Tulevan säätelyn tulee siis, ei pelkästään ohjata selväsanaisesti palovaroittimen hankintaan ja oikeaoppiseen asennukseen, vaan myös ohjata rakennuksen omistajaa toteuttamaan laissa kirjattua vastuuta palovaroittimien toimintakunnon huolehtimisesta (Lakiviittaus: Rakennuksen omistajan on huolehdittava, että 1 momentissa tarkoitetut palovaroittimet ja muut laitteet pidetään toimintakunnossa).

Sisäministeriön asetusmuistio (VN/12824/2024-SM-6) toteaa pelastuslain 17 §:n tarkentavan pelastuslain 12 §:n yleistä kunnossapitovelvoitetta palovaroittimien osalta. Kunnossapitovelvoite siirrettiin lain tasolla rakennuksen omistajalle, mutta nykyisen palovaroitinasetuksen (239/2009) 5 §:n sisältämä vähimmäisvaatimus palovaroittimen toimintakunnon säännöllisestä testauksesta poistettiin kokonaan uuden asetusluonnoksen tekstistä, todellisuudessa tarkentamatta kunnossapitovelvoitetta lainkaan. Tavoite aiempaa tarkemmasta lain tasoisesta säätelystä ei siten toteudu.

Jotta pelastuslain muutoksen tavoite – palovaroittimien toimintavarmuuden kokonaisvaltainen lisääntyminen – saavutettaisiin, on olennaisen tärkeää, että palovaroittimien toimintakunnosta on taloyhtiökohtaisesti keskitetysti ja kontrolloidusti hallinnoitu käsitys.

Konkreettiset viittaukset palovaroittimien toimintakunnan ylläpitämisestä on jätetty, sisäministeriön asetusmuistiossakin viitattuihin, pelastuslain 17 §:n perusteluihin. Perusteluiden mukaan palovaroittimen toimintakunnossa pitäminen tarkoittaa käytännössä palovaroittimen pariston vuosittaista vaihtamista sekä palovaroittimen uusimista kun tuotteen käyttöikä päättyy tai jos palovaroitin vikaantuu. Lain esitöiden mukaan paristojen vaihto on tarkoituksenmukaista tehdä säännöllisesti ja palovaroittimien uusiminen suunnitellusti (HE 84/2022 vp, s. 8-10, 39). Asetusmuistiossa todetaan, että palovaroittimen toiminta olisi hyvä testata säännöllisesti sillä testaaminen on tapa havaita palovaroittimen vikaantuminen ja varmistaa palovaroittimen toimintakuntoisuus. Tämä ohje ei voi jäädä lain perustelujen tasoiseksi tarkennukseksi.

Taloyhtiöissä onnettomuustilanteisiin liittyvät vastuukysymykset kohdistuvat lähtökohtaisesti ja henkilökohtaisesti hallitukseen ja hallituksen puheenjohtajaan (ks. esimerkiksi KKO 2007:62, KKO 1997:151 ja KKO 1989-II-89). Rooliin sisältyvä vastuu voi vakavimmillaan olla valtava henkilökohtainen riski, ellei lakiin perustuvia toimintavelvoitteita ole selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistu lain tai asetuksen tasolla. Näin suuren riskin vastinparina olevaa vastuuta ei siten voida jättää lainsäädännön perustelutekstien varaan. Selkeät toimintavelvoitteet ovat päätöksentekovastuussa ja huolenpitovastuussa olevien turva.

Pelastuslaissa jätettiin säätämättä palovaroittimien kunnossapidon tarkemmasta sisällöstä ja luonteesta ja siten pelastuslain säädösmuutoksen seurauksena annettavaan sisäministeriön asetukseen palovaroittimista on vain luonnollista sisällyttää kunnossapitoon liittyvät selkeät ja ymmärrettävät toimintaohjeet.

Näin ollen sisäministeriön asetukseen palovaroittimista on sisällytettävä 5 § palovaroittimen toimintakunnan ylläpitämisestä. Pykälän tulee sisältää selkeät ja ymmärrettävät toimintaohjeet, joiden perusteella palovaroittimien asennusten, huollon ja kunnossapidon sekä vikailmoitukseen reagoimisen toteutumista seurataan säännöllisesti ja mahdollisiin poikkeamiin puututaan tehokkaalla tavalla rakennuksen omistajan toimesta. Verrokina voidaan pitää pelastuslain muiden laitteiden ja varusteiden kunnossapidosta, huollosta ja tarkastuksesta säädettyjä velvoitteita. Palovaroittimien kunnossapitovastuun on ohjattava selkeäsanaisesti rakennuksen omistajaa toteuttamaan rakennuksessa oleville asuinhuoneistojen palovaroittimille säännöllistä ja suunnitelmallista huoltoa ja kunnossapitoa sekä vikailmoitukseen reagoimista.

Kajava Teemu
Safetum Oy